

Arnold A. Lazarus (2002). *Mity na temat małżeństwa. O powszechnych przekonaniach, które niszczą związek*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, ss. 127

Arnold A. Lazarus, autor *Wyobraźni w psychoterapii*, prezentowaną książkę pt. *Mity na temat małżeństwa. O powszechnych przekonaniach, które niszczą związek* wydał po raz pierwszy w roku 1985. To wydanie jest próbą weryfikacji i aktualizacji poglądów autora z punktu widzenia obecnego stanu wiedzy i jego ponadczterdziestoletnich doświadczeń terapeutycznych. We wprowadzeniu stwierdza on, iż większość ludzi ma świadomość konieczności odpowiedniego przygotowania się do wszelkich podejmowanych w życiu działań, jednak wyraża się, że małżeństwa to nie dotyczy. Autor stawia tezę, że przygotowanie do małżeństwa, a szczególnie otwarta i szczegółowa rozmowa o wzajemnych oczekiwaniach mężczyzny i kobiety przed zawarciem związku mogłaby wiele z nich ocalić. Szczególnie podkreśla konieczność budowania satysfakcjonujących związków i ich doskonalenia poprzez zdobywanie umiejętności prawidłowej komunikacji. Wydaje się, że takie właśnie jest przesłanie A. Lazarusza w omawianej książce.

Swoje spostrzeżenia ilustruje, przytaczając i omawiając dwadzieścia cztery mity na temat małżeństwa, ubogacone historiami swoich pacjentów. Wydaje się, że w zamyśle autora było takie ich sformułowanie, by budziły żywą reakcję i chęć ustosunkowania się do nich u odbiorców. Myślę, że warto

przytoczyć większość z nich: Mit 1: Małżonkowie powinni być najlepszymi przyjaciółmi; Mit 2: Miłość romantyczna to podstawa dobrego małżeństwa; Mit 3: Związki pozamałżeńskie niszczą małżeństwo; Mit 5: Małżonkowie powinni wszystko robić wspólnie; Mit 6: Nad małżeństwem trzeba pracować; Mit 7: Szczęśliwe małżeństwo wymaga całkowitego zaufania; Mit 8: Małżonkowie powinni uszczęśliwiać się nawzajem; Mit 11: Narodziny dziecka naprawią nieudane małżeństwo; Mit 13: Małżeństwo może spełnić wszystkie twoje pragnienia; Mit 14: Prawdziwi kochankowie odgadują swoje myśli i uczucia; Mit 16: Ambicje męża są ważniejsze od kariery żony; Mit 17: Jeśli mąż lub żona chce odejść, nie pozwól na to i walcz; Mit 18: Miłość może czasem powrócić na nowo; Mit 19: Rywalizacja między małżonkami podsyca związek; Mit 20: Dokładaj wszelkich starań, by twój partner/ka stał/a się lepszy/a; Mit 21: Przeciwności się przyciągają i uzupełniają; Mit 23: Nie kochaj się, kiedy czujesz złość.

Po omówieniu każdego mitu autor umieszcza: *Komentarz do Mitu...*, czyli uzupełnienie danego rozdziału o swoje współczesne poglądy i przemyślenia. *I co można z tym zrobić* – to tytuł końcowego rozdziału książki, w którym autor zamieszcza na dziesięciu zaledwie stronach dość znaczną ilość cennych i fachowych porad pomagających w określeniu tego, co jest szczególnie istotne i pomocne w dążeniu do tworzenia satysfakcjonującego i trwałego związku małżeńskiego.

W świetle powyższego zastanawia, widoczny po uważnym przeanalizowaniu,

zowaniu tekstów, brak jednoznaczności oraz spójności tej wiedzy w stosunku do niektórych z omawianych mitów (np.: Mit 1, Mit 3, Mit 6, Mit 17, Mit 18 czy Mit 23). Ktoś kto nie przeczyta tej książki bardzo uważnie może wyciągnąć błędne wnioski, co do intencji autora. Być może pewien rozdźwięk, czy też trudności w odbiorze tych treści mają swoje źródło w tym, iż kontekst przykładów, które są dla A. Lazarusa kluczowe do egzemplifikacji jego tez, osadzony jest wyraźnie na gruncie kultury anglojęzycznej, co zresztą on sam zauważa i niejednokrotnie podkreśla. Być może, w pewnym sensie celowo prowokuje on czytelnika, gdyż jego podstawowym założeniem jest zmusić do refleksji i dyskusji, co jak sądzę doskonale mu się udaje. Dysonans, który się odczuwa, może też pochodzić stąd, iż wnioski konstruowane są tu w oparciu o przykłady z jego praktyki terapeutycznej, czyli przez pryzmat problemów małżeństw, widzianych od strony ich porażek, a nawet patologii przedstawianych związków – proste więc przypisywanie zastanej sytuacji i łączenie jej z danym założeniem, praktycznie bez sięgnięcia do źródeł – może być tu nadużyciem.

Wiele z pozostałych mitów, chociaż wydają się być nieco przewrotnie prezentowane, zasadniczo pozostaje w zgodzie z badaniami oraz odnośną literaturą wokół tej problematyki w Polsce. Osadzeni na gruncie szeroko rozumianej psychologii humanistycznej: Zuzanna Celmer, Elżbieta Sujak, prof. Lidia Grzesiuk czy prof. Jerzy Stojnowski – to przykłady terapeutów małżeńskich, którzy rolę prawidłowej komunikacji w związku traktują priorytetowo. Podobnie prof. Maria Braun-Gałkowska czy prof. Maria Ryś, które ponadto

w swoich badaniach wykazały, iż świadomość, ujawnianie i zgodność oczekiwań od małżeństwa pozostaje w ścisłej zależności z zadowoleniem oraz trwałością budowanego związku.

Przykładem pewnej przekory, czy prowokacji autora, wydaje się użyte świadomie, jest też sam podtytuł książki *O powszechnych przekonaniach, które niszczą związek*, gdyż on sam w tejże pozycji wykazuje, że to nie przekonania niszczą związek, lecz brak świadomości o ich istnieniu, niechęć do refleksji czy też nieumiejętność podejmowania otwartego dialogu małżonków na wiele trudnych tematów bądź tzw. tematów tabu. Wydaje się również, iż książka ta winna inspirować polskich psychologów do zweryfikowania, przynajmniej niektórych, jej tez na gruncie polskim, gdyż rodzi się pytanie czy można bezkrytycznie przyjmować proponowane nam przez zachodniego specjalistę treści?

Jedno jest pewne: warto przeczytać tę książkę i samemu ustosunkować się do poglądów jej autora. Przedstawione są one w ciekawy, przystępny i poparty przykładami sposób. Warto jednak, biorąc ją do ręki pamiętać o innych niż polskie uwarunkowaniach i realiach, do których się autor odwołuje. Z tą też świadomością można polecać ją psychologom, terapeutom małżeńskim, pracownikom poradni rodzinnych czy socjalnych.

Aleksandra Cichosz